

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

STIFTAMTMÆNDENE I AARHUS

BIOGRAFISKE OPLYSNINGER

VED

A. LYNGBY
AMTSRAADSSEKRETÆR

AARHUS
JACOB ZEUNERS FORLAG
1925

STIFTAMTMÆNDENE I AARHUS

BIOGRAFISKE OPLYSNINGER

VED

A. LYNGBY
AMTSRAADSSEKRETÆR

AARHUS
JACOB ZEUNER, BOGTRYKKERI
1925

Kilderne til efterstaaende Oplysninger er i det væsentlige 1) Dansk biografisk Leksikon, 2) Tycho de Hofmans Værk om fortjente danske Adelsmænd, 3) „Danske Herregaarde“ 4) Danmarks Adels Aarbøger, 5) Kraks blaa Bog og 6) Generalløjtnant Tuxens Værk om Amtmand Løvenørn. Der findes imellem efternævnte Amtmænd en Række højt ansete Embedsmænd, hvis Navne er indskrevet i Danmarks Riges Historie og derfor ikke bør glemmes i Aarhus Amt. Fotografier af de allerfleste af Amtmændene er anbragt i Amtsraadets Lokaler i Aarhus. Det lykkes formentlig før eller senere at tilvejebringe de manglende Fotografier af Amtmændene Jørgen Friis, Greve Niels Frijs, Ulrik Nissen, Levetzau og de Schouboe.

A. L.

Henrik Thott.

1660—1661. Henrik Thott til Boltinggaard, studerede i Udlandet, blev 1621 immatriculeret ved Universitetet i Leyden, fra 1628 Sekretær i Kancelliet, fik 1633 Ventebrev paa det først ledigblivende Kannikedømme. (I ældre Tid udgjorde Korporationer af katolske Geistlige „Kapitlet“ ved de paagældende Kirker. Kapitlerne var dels Domkapitler ved Domkirkerne og dels Kollegiatkapitler ved de andre større Kirker. Ved Reformationens Indførelse fik Domkapitlerne foreløbig Lov til at bestaa, men deres store Indtægter gik efter Haanden over til verdslige Stormænd imod, at disse paatog sig visse Forpligtelser overfor vedkommende Kirke. Domkapitlernes Medlemmer kaldtes Kanniker, og Omraadet, hvoraf de store Indtægter hidrørte, kaldtes „Kannikedømmer“).

Fra 1641 til 1648 var Henrik Thott Lensmand paa Bergenshus. Fra 1661 Stiftslensmand i Holbæk. Var 3 Gange gift, nemlig med Lisbeth Henriksdatter Huitfeldt, Beate Holgersdatter Rosenkrantz og Beate Jesperdatter Friis.

Slægten Thott er en gammel dansk Adelslægt, der uddøde i Danmark 1785 med Gehejmerraad Otto Thott. Henrik Thotts Stamfader var Aage Axelsen Thott til Hjuleborg, Danmarks Riges Raad, 1449 gift med Merrete Poese, Bengt Udsons Datter. Maleri af Henrik Thott findes paa Gaunø.

Erik Rosenkrantz.

1661—1666 og 1675—1681. Erik Rosenkrantz til Rosenholm og Vosnæsgaard, født 12 Marts 1612, død 13. Oktober 1681, blev 1637 Kammerjunker hos Prins Christian, 1673 Assessor i Statskollegiet og Højesteret, 1675 Gehejmerraad, gift 3 Gange, 1. Gang med Margrethe Albertsdatter Skeel til Leergrav, 2. Gang med Mette Pallesdatter Rosenkrantz til Lungholm og Rosenlund, 3. Gang med Margrethe Iversdatter Krabbe til Vemmetofte. E. R. og hans 3 Hustruer er begravet i Hornslet Kirke; i Kirken findes et Maleri af E. R. og hans 3 Hustruer.

1652 blev Rosenkrantz sendt til England som ekstraordinær Ambassadør og havde et Følge med sig paa 60 Personer. Protektor Cromwel ansaa Rosenkrantz som en ung uerfaren Mand, omtalte hans Skæg og lod falde en lidt satirisk Ytring herom til Rosenkrantz, der resolut svarede: „Endskønt mit Skæg er ungt, er

det dog ældre end Eders Republik!“ Rosenkrantz imponerede Cromwell ved dette Svar og vandt derefter Respekt. Saaledes fortæller Anekdoten. I sin Alderdom blev Rosenkrantz svagelig, men han trøstede sig med de Ord: *Mortem nec metuo nec opto* (hverken frygter jeg Døden, ej heller ønsker jeg mig den).

I 1687 ansøgte hans Enke, hvis Kaar i disse vanskelige Aar var forholdsvis ringe, Kongen om, at Restancerne fra Statens Side med Betalingen af Løn for Amtmandsgerningen fra 1675, til Erik Rosenkrantz's Død 1681, ialt 10,425 Rdl. (svarer til ca. 70,000 Kr.), maatte blive hende udbetalt. Kong Christian den Femte resolverede i Naade, at da man allerede havde vist Ansøgerinden den Naade at give hende et Naadensaar af R.s Løn, maatte hun nøjes med Fruering, Dover og Elsted Kirketiender, paa hvilke hun fik Skøde (Se Værket Rosenholm og Rosenkrantzterne pag. 72).

Slægten Rosenkrantz er en gammel dansk Adelsslægt, hvis Stamfader Johannes Nielsen af Hevringholm levede 1361. Tycho de Hofmann skriver i sin Beskrivelse af Slægten: „De Rosenkrantzter er af de ældste Adelsfolk i Danmark og have været ved adskillige drabelige Gerninger, baade indenlands og udenlands berømmelige, endog nogle Hundrede Aar før den kristelige Religion blev indført i Danmark.“

Jørgen Friis.

1666—1671. Jørgen Friis til Lindholm og Kragerup paa Sjælland, der var Søn af Chr. IV's Kansler Christian Friis og Hustru Barbara Wittrup Hansdatter, blev 1637 immatriculeret ved Universitetet i Leyden, 1642—1644 Hofjunker, nævnes i Hyldingen 1650, var 1651—56 Lensmand paa Vardøhus, 1657 Ritmester, 1660 Evakuationskommissarius, underskev 1661 Suverænitetssakten, Stiftsbefalingsmand over Dueholm, Ørum og Vestervig Klosters Amter fra 1671—1680. Død 26. Februar 1680, gift med Helvig Sophie Urne Sivertsdatter til Røningsøgaard, født 15. April 1630 paa Malmøhus, død 30. April 1715, begravet i Rønninge Kirke.

I Sorø Kirke findes et Epitaphium over Faderen Christian Friis, jfr. Værket „Sorø gennem Tiderne“. Jørgen Friis's nære Slægtning var Kansleren Johan Friis til Hesselagergaard og Borreby.

Henrik Rantzau.

1671—1674. Henrik Rantzau til Schöneweide, Aagaard, Møgelkier, Rosenvold, Jensgaard etc., Ridder af Elephanten, Danmarks Riges Raad, Stiftsbefalingsmand i Aarhus, Befalingsmand paa

Stjernholm, Assessor i Statskollegiet og Højesteret, er født den 26. Januar 1599. Han begyndte sin Udenlandsrejse 1623. Efter at have beset de fornemste Lande i Europa, gik han ombord i Venedig for at gaa til Cypern, hvorfra han rejste til Jerusalem, Kairo, Ægypten o. s. v. Han kom til adskillige Værdigheder og var meget agtet. Han var en af de Rigsraader, som de svenske 1657 fangede i Odense. Hans Frue var Sophie Lindenow, Enke efter Knud Gyldenstjerner til Aagaard. Han døde 16. Januar 1674 og blev begravet i den Grav, som han havde ladet opføre for sin Familie ved Siden af Raarup Kirke, hvor han paa en Sten lod udhugge disse Ord:

Lær vel at dø, før du dør,
saa dør du ikke, naar du dør.

Hans Tankesprog var: Deus curat suos (Gud sørger for sine).
Under hans Billede læses følgende Omtale af ham:

Virtutis, generis, probitatis, sortis, honoris
Quicquid habent plures, una tabella refert,
Rantzovius typus est, nulli virtute secundus,
Antiqua cunctis nobilitate prior:
Exemplar priscæ fidei, probitatis imago
Viva perennantis prosperitatis apex.
Doctrinæ, Orchestræ, Canorum, Martis honore
Clarus & aurato stemmate natus Eqves,
Cætera, quæ dictæ superant præconia laudis,
Orbis hic, Heroi visus ubiqve, canet:
Ægyptus cum Jerusalem, cum vespere mane
Et Notus & Boreas & Mare Terra, Polus.

Paa Dansk lyder det latinske Vers omtrent saaledes:

Denne ene Tavle fortæller alt det, som flere besidder af Dyd, Herkomst, Retsind, Kaar og Hæder:

Han er Rantzau'ernes Type, den, som aldrig stod tilbage for nogen i Henseende til Dyd, den, som gaar foran alle andre i gammel Adel, et Mønster paa gammeldags Troskab, Kronen paa den Lykke, som faar Aandslivligheden til at vare ved, berømt ved Videnskabens, den sceniske Interesses, Tonernes, Krigens Berømmelse, og en Ridder, født ud af gylden Ahnerække. Det end uomtalte, som overgaar den foran udtalte Lovprisnings Berømmelse, vil denne Verden, som overalt er set af Helten, udsynge: Ægypten saavel som Jerusalem, Morgenen saavel som Aftenen, Søndenvinden saavel som Nordenvinden, Havet, Jorden og Himlen.

Ved min Henvendelse i Raarup har det vist sig, at Gravstenen med den overlæssede og noget højstemte Tekst ikke mere findes; det bør dog vel erindres, at det var Datidens Skrivemaade.

Tycho de Hofmann slutter sin Omtale af Rantzauerne (Johan Rantzau) saaledes: „Hans Troskab var saa bekendt, at Nationen i Betragtning af hans og hans Families prisværdige Tjenester, har forplantet Erindringen deraf i et dansk Ordsprog, da det gementlig hedder om en Herre, som er sin Konge tro: „Han er Kongen tro som en Rantzau“.

Stiftsbefalingsmanden var Søn af Frands Rantzau, født 1555, død 1584 og havde 8 Søsken, bl. a. Helvig R., gift med Palle Rosenkrantz til Krenkerup.

Stillingen som Assessor i Højesteret var i Henrik Rantzaus Tid et ulønnet Hædershverv. Højesteret havde ingen Præsident, men den i Rang højeste af Assessorerne havde Forsædet, og voterede først.

Greve Mogens Frijs.

1674—75. Greve Mogens Frijs, født 7 Septbr. 1623, død 9. Juli 1675, var en viljestærk og myndig Mand. Hans Fader var Niels Frijs til Faurskov og Skumstrup. I den lærde Holger Rosenkrantz's Hjem lærte han Tugt og Alvor og kom derefter til Herlufsholm og Sorø og senere til Udlandet for at blive yderligere poleret. 1645 var han med ved Predsforhandlingerne ved Brømsebro, var 1. Gang gift med Kansleren Christian Thomsen Sehesteds Datter Anne, 2. Gang med Anna Maria v. Affenberg, Datter af Ejeren af Lykkesholm. Han fik Forleneringer i Norge, blev 1657 Kgl. Rentemester. Svenskekrigen skaffede ham fuldt op at bestille, da han samtidig fungerede som Generalkommissarius for de forenede danske og polsk brandenborgske Tropper. Mogens Frijs forhandlede 1661 med Svenskerne om Bornholms Udlevering til Danmark. Griffenfeldt var formentlig Mogens Frijs's Portrolige og gode Ven. Han sad i Statskollegiet og var Assessor i Højesteret.

Børn af 1ste Ægteskab:

- 1) Mette til Friisholt, levede endnu 1730, gift med Etatsraad, Amtmand Christoffer Lindenov, født $\frac{20}{3}$ 1639, død $\frac{4}{11}$ 1697.
- 2) Dorte til Parskou, begravet $\frac{12}{11}$ 1687 i Sct. Knuds Kirke i Odense, gift med Etatsraad, Landsdommer Jens Rosenkrantz til Griitzovsholm, født $\frac{28}{12}$ 1640, død 1695 (gift 2. Gang med Beate Sehested, død $\frac{28}{9}$ 1696) begravet i Lyngaa Kirke.
- 3) Anne Sophie, død ugift 1657, begravet i Aarhus Domkirke.

Børn af 2det Ægteskab:

- 4) Frederik Frijs, født $\frac{16}{10}$ 1663 i Kbhvn., død $\frac{29}{8}$ 1665, begravet i Trinitatis Kirke i Kbhvn.
- 5) Greve Niels Frijs, der omtales senere.

Grevskabet Frijsenborg blev 6. April 1672 erigeret for Greve Mogens Frijs.

Friherre Krag-Juel Vind af Familien Vind, Friherre til Juellinge og Stamherre til Stensballegaard, ægtede den $\frac{7}{4}$ 1752 Arvingen til Frijsenborg, Sophie Magdalena v. Gram, en Datter af Gehejmerraad Christian v. Gram og Birgitte Christine Grevinde Frijs, hvilken sidste var en Sønesønsdatter af primus acqvirens.

Ove Juul.

1681—1686. Gehejmerraad Ove Juul (Søn af Iver Juul til Villestrup, Befalingsmand paa Bøvlinge Slot, Landsdommer i Nørrejylland, født $\frac{14}{8}$ 1563 død $\frac{23}{11}$ 1627 i Kongelf i Norge) er født paa Villestrup den 23. Oktober 1615, døde samme Sted den 29. Maj 1686, gift med Lensmand Frederik Urnes Datter, 1655 Gesandt i Sverrig, senere Assessor i Højesteret, Vicestatholder i Norge; jævn og bramfri var han, i meget „gammeldags“, men en snild og dygtig Diplomat. Ove Juul begyndte sine Studeringer i Sorø og fortsatte dermed ved de tyske Akademier. Da Kongen af Sverrig vilde tale med den danske Konge 1658 i Frederiksborg, blev Juul sammen med Admiral Henrik Bielke anmodet om at komme til Stede for at komplimentere den svenske Konge. — Han ejede i sit lange Liv foruden Villestrup Herregaardene Lundbæk, Pandum, Udstrup, Viffertsholm, Rammegaard, Herpinggaard og Bregentved. Ove Juul, der hører til en gammel dansk Adelsslægt (hvortil henregnes Niels Juul), maatte sammen med Corfitz Trolle, Eiler Holck, Carl Ahrenstorff, Thomas Fincke, Conrad Hesse, Peder Reesen, H. Matthesius, Peder Lassen og Titus Bulke underskrive Dødsdommen over Griffenfeldt. (Griffenfeldt født $\frac{24}{8}$ 1635 og døde $\frac{11}{8}$ 1699).

Mogens Skeel.

1686—1688. Mogens Skeel (Søn af Rigsraad Christen Skel død 1659 og Margrethe Lunge) født 15. Juli 1650 paa Tryggevælde, var en Tid i Huset hos Professor Rasmus Vinding, gift 4. Juni 1679 paa Egholm med Helle Rosenkrantz. Efter at have studeret i sit Fædreland, blev han Hofjunker hos Kong Frederik den 3die. Opholdt sig i Udlandet i 4 Aar. Ved hans Hjemkomst blev han Kammerjunker hos Dronning Charlotte Amalie, men forlod endnu en Gang Danmark for at gaa i Krigen under Prinsen af Oranien, som kommanderede de allierede Tropper mod de franske. Nogle Aar derefter udnævnte Kong Christian den 5te ham til overordentlig Gesandt ved det brandenborgske Hof. Da han kom hjem 1677; udnævnte Kongen ham til overordentlig

Gesandt i Sverrig, hvor han opholdt sig i 2 Aar. Senere fulgte han Prins Georg til England. Blev 1686 udnævnt til Stiftsbe-falingsmand i Aarhus. 1692 overordentlig Gesandt i England. Paa en Hjemrejse fra England blev han syg og døde i West-phalen 11. November 1694. Mogens Skeel blev skattet for sin store Dygtighed.

Greve Niels Frijs.

1688—1699. Greve Niels Frijs skal være den egentlige Skaber af Frijsenborg Hovedbygning. Blev 14. Septbr. 1688 gift med Storkansler Conrad Reventlows Datter Christine Sophie, født ³⁰/₁₀ 1672 død ²⁷/₆ 1757 paa Fuirendal. (Grevinden blev gift 2. Gang med Storkansler Greve Ulrik Adolph Holstein til Grevskabet Holsteinborg). Greve Niels Frijs var en Tid Gesandt i Haag og menes forøvrigt ikke at have arvet Faderen Greve Mogens Frijs's betydelige Evner.

Frederik Vind.

1699—1702. Frederik Vind, Søn af Gehejmerraad Holger Vind, er født den 29. Juni 1662 og døde 24. April 1702 i København, 1683 Sekretær i Danske Kancelli, 1688 Kammerjunker, 1697 Etatsraad. Amtmand Vind, der ved Faderens Død 1683 havde arvet Harrested, ægtede 22. Januar 1692 Baronesse Sophie Cathrine Juel (født 1666, død ¹⁰/₂ 1706 paa Juellinge paa Sjælland), Datter af Generaladmiral Baron Jens Juel, ved hvilket Ægteskab han kom i Besiddelse af Baroniet Juellinge og Baggessvogn og blev Stamfader til Baronerne Juel-Vind. Den ¹/₅ 1708 blev Jens Juel-Vind til Baroniet Juellinge optaget i friherrelig Stand med Navnet Juel-Vind.

Christian Ludvig v. Plessen.

1702—1725. Christian Ludvig v. Plessen til Glorup, Selsø, Lindholm m. m., Ridder af Elephanten, Gehejmerraad, født 10. Decbr. 1676, blev 1702 gift med Charlotte Amalie Skeel, med hvem han havde 17 Børn, Datter af Mogens Skeel til Fusingø og Hille Rosenkrantz. Den 13. Oktbr. 1730 proklamerede v. Plessen og Gehejmerraad Iver Rosenkrantz Kong Christian den VI til Konge. 1730 blev han Assessor i Højesteret og 18. Oktober 1734 tog han sin Afsked fra Kancelliet og døde 1752 i København.

Slægten Plessen er en gammel meklenborgsk Adelsslægt, der kom til Danmark i det 17de Aarhundrede, og talrige af Slægten har indlagt sig store Fortjenester af Danmark. Aar 1311 blev

Siegfred v. Plessen formentlig slaaet til Ridder af Kong Erik Menved. Slægten ejer endnu Godserne Fussingø ved Randers og Selsø, Lindholm, Saltø og Harrested paa Sjælland. Den nuværende Ejer af Selsø og Lindholm Godser er dansk Greve.

Poul Vendelbo Løvenørn.

1725—1730. Poul Vendelbo Løvenørn født 5. April 1686, død 27. Februar 1740, Søn af en Bedemand i Horsens, rejste 1707 som fattig Student til Rusland, blev Officer og udmærkede sig i Krigen mod Karl XII, blev 1709 Oberstløjtnant, vendte hjem 1710, blev 1711 adlet med Navnet Løvenørn, udfoldede stor Virksomhed som kgl. Generaladjutant og som Diplomat. 1719—20 i Stokholm, 1722—25 i Berlin, 1725—30 Stiftamtmand, 1730 Overkrissekretær, 1738 General. Christian den VI satte stor Pris paa den djærve og energiske Løvenørn, der havde ikke ringe Indflydelse paa Udenrigspolitikken, som han ønskede franskvenlig. Gift med en Datter af Professor Vinding, hvorom neden for. Slægten uddød 1922. L. blev begravet i Frue Kirke i København.

Stiftamtændene v. Plessen og Løvenørn havde Bopæl paa Vestergade i Aarhus i den senere Mønstedske Gaard, en stor 2 Etages Bindingsværksbygning. Haven grænsede op til Aaen. Løvenørn var en nidkær Amtmand. Københavns ulykkelige Brand i 1728 gav L. meget at bestille, han sendte 3 Skibe med Proviant til Hovedstaden. Løvenørn førte et selskabeligt Hus, var velset over alt, kom ofte paa Jagt bl. a. paa Frijsenborg, „hvor han myrdede en Masse Vildt“. 1731 solgte Kongen Bregentved til Løvenørn for 25,000 Rdl., en billig Købesum for 144 Tdr. Hartkorn (Hovedgaardstakst), 13 Tdr. Skovskyld og Hartkorn og 5 Tdr. Mølleskyld samt 358 Tdr. Ager og Eng (Bondejord) m. v. Generalløjtnant Tuxen slutter sit nylig udgivne Værk om Løvenørn saaledes: „Poul Vendelbo Løvenørn er en af den danske Hærs allerbedste Mænd, hans Liv fortjener at kendes, hans Navn at holdes i Ære“.

General Tuxen beskriver i sit Værk om Løvenørn hans Virkeomraade som Stiftamtmand bl. a. saaledes: „Som Stiftamtmand var Løvenørn Overøvrighed i Stiftet, og det baade verdslig og gejstlig, det sidste dog i Forbindelse med Biskoppen. Det paa hvilede ham at vaage over, at ingen gjorde Indgreb i Kongens Regalier og Rettigheder, at paase Udførelsen af kongelige Anordninger, have Opsyn med Justitien, efterse Retsprotokollerne, se Magistraten paa Fingrene, holde Øje med Politiforordningernes Efterlevelse, kræve dem, hvem Byens Pengevæsen var betroet,

til Ansvar og Regnskab, sammen med Bispem hjælpe Præsterne til deres Ret, inspicere Hospitals- og Fattighusforstanderne, sørge for, at Skoler og Præster fik deres „Genanter“ fra Amterne og endelig om fornødent — lade Højesteretsdomme gennemføre ved Exekution.

Amtmandens Instruktion gik endnu mere i Enkeltheder. Han skulde sørge for alt, hvad der kunde tjene til Amtets Gavn og Intradernes Forbedring, forhindre Underslæb, overvære Sessionerne, gennemdrage og forsegle disse Protokoller og de kongelige Godsers Fæste- og Straffebøger, attestere Fæstebreve, i lige Grad varetage Kongens og Fæsternes Tarv, føre Tilsyn med alt kongeligt Gods, hævde de Rettigheder, Kongen endnu havde over det, efter at det var afhændet eller pantsat, føre Opsigt med Vrag og Strandingsgods, befitte sig paa Ødegodsets Opkomst, føre Kontrol med Fritagelse for Landgilde og Skatter, med Paalægning af Kontributioner, sørge for, at Oppebørslerne foregik rigtigt og reifærdigt, attestere og kvittere Amtsskrivernes Regnskaber, paase Journalerne og ofte lade sig Bøgerne forelægge, rette sig efter Forordningerne om Landdrytteriet, sørge for Ryttergaardenes Opkomst og Forbedring, personlig føre Tilsyn med Amtstuenes Forretninger, mindst 4 Gange aarlig inspicere Amtet og dets Betjente, sørge for Samarbejde med Ridefoged og Amtsforvalter og paase, at de personlig udførte deres Tjeneste, føre Tilsyn med Skovene, varetage Kongens og Gejstlighedens Interesser, hvis nogen ved Proces vilde tilvende sig kongeligt eller gejstligt Gods, holde Bog over Forordninger vedrørende Skatter og Intrader, lade Ridefoged eller Amtsforvalter følge gennemmarcherende Tropper, vaage over, at Bønderne ikke blev forurettede og indberette, hvis Officererne ikke hævdede Disciplinen. Endelig var det paalagt Amtmanden at tage Bolig i Nærheden af Amtstuen og ikke uden Kongens Tilladelse forlade den Provins, hvortil Amtet hørte. Her var nok at tage fat paa, og Løvenørn gik til Arbejdet med den bedste Vilje. Jurist var han ikke, men det var de ham underlagte Retsbetjente heller ikke; hans store Verdenserfaring, sunde Sans og Retsind, udprægede Pligtfølelse og ægte Humanitet i Forbindelse med hans selvstændige Karakter og myndige Optræden gjorde ham imidlertid til en fremragende Embedsmand, der i lige Grad varetog Kongens og Undersaatternes Tarv og vaagede over, at Lovene ikke fortolkedes strængere over for de smaa i Samfundet end det var nødvendigt. I Christen Foss havde han en ypperlig Medhjælper, hvis store Person- og Lokalkendskab var ham til uvurderlig Gavn.“

Set med Nutidens Øjne maa dog Amtmændenes Arbejde i Datiden forekomme mindre betydende i Forhold til de betydelige Krav, der med vor moderne Retsordning og Forsørgelseslovgivning m. m. stilles til Amtmændene i vore Tider.

Løvenørns nærmest æventyrlige Avancement til de højeste Poster i Samfundet har med Rette vakt Opmærksomhed og vel endnu ikke mindre hans Forlovelse med den smukke og indtagende Ingeborg Vinding, som ifølge Carl Plougs Digt „Et Kys“ var Drivfjederen til hans Energi for at naa frem i Verden.

Carl Plougs smukke Digt slutter som bekendt saaledes:

„Just fjorten Dage derefter
 „Vor Frue“ stod i Pragt;
 ikkun den dybe Hvælving
 trodsed Lysenes Magt.
 I Professorernes Gaarde
 skinned hvert Vindve klart
 de nærmeste Gader genlød
 af Karossernes Fart,
 og uden for Kirken trængtes
 nysgerrige Kvinder og Børn
 -- da ægted Ingeborg Vinding
 Poul Vendelbo Løvenørn.“

General Tuxen skriver imidlertid pag 62 i sin Bog: „Saa blev da Brylluppet bestemt og den 21. Marts 1714 fandt Vielsen Sted, ikke som det saa smukt skildres i Carl Plougs Digt, i den pragtfuldt oplyste Frue Kirke, men „i Huset“. At dømme efter Antallet, Længden og Udstyrelsen af de endnu bevarede Bryllupsdigte, har Bryllupshøjtideligheden nok haft en pompøs Karakter, og Etatsraadinden, der betænkte Kirken rigeligt, har sikkert ikke forsømt sine Gæster. Hans Svigerfader Professor Vinding døde ved et Slagtilfælde den 27. Marts 1712.

Baron Ejler Holck.

1730—1740. Baron Ejler Holck, født $\frac{3}{2}$ 1695, død $\frac{23}{6}$ 1740 i Aarhus, Søn af Oberstløjtnant Frederik Christian Baron Holck og Mette Margrethe Rosenkrantz, var 1. Gang gift med Baronesse Juliane Christine Winterfeldt (død 1734 i en Alder af 39 Aar), 2. Gang med Dorte Reetz, Datter af Holger Reetz og Baronesse Christine Birgitte Juel. Broderen Baron Iver Holck blev 9. April 1736 Stiftamtmand i Aalborg og 1. Septbr. 1764 Gehejmekonferentsraad.

Familien Holck omtales allerede i 1315, idet Johan Holck til Kyllbygaard eller Kaalbygaard var med til at slutte Forlig mellem

Kong Erik den 7de og Hertugen af Holsten. Familien Holck er en gammel sønderjydsk Adelsslægt, af hvilken Johan Holck nævnes omkring 1300. Generalmajor Eiler Holck blev $14/10$ 1671 ophøjet i friherrelig Stand. Baroniet Holckenhavn ved Nyborg blev $27/3$ 1672 erigeret for Baron Ejler Holck.

Jacob Benzon.

1740—1747. Jacob Benzon til Aggersvold, Kathrinebjerg og Rugaard, født 31. Oktober 1688 og død 1775 i ugift Stand. 1747 Overpræsident i København, 1750 Gehejmekonferentsraad og samme Aar Vicesatholder i Norge. 1763 Ridder af Elephanten og 26. Januar 1770 virkelig Statholder i Norge, fra hvilket Embede han dog allerede Aarsdagen derefter fjernedes under det Struenseske Regimente -- som det angives — paa Grund af Alderdom. Hans Lig blev ført til København og bisat i hans Fædrenebegravelse i Holmens Kapel. Han nød almindelig Anerkendelse i Norge for sin Virksomhed dersteds og fik for sin store Guds frygt og Retsindighed et smukt Eftermæle. Af hans Ejendomme m v. blev der ifølge Testamente af 1766 oprettet 2 Stamhuse for hans Universalarving Brodersønnen Kammerherre Chr. Benzons Descendenter og efter disses eventuelle Afgang for fjernere Slægtninge. Efter en Del Forandringer ejes disse endnu af hans Familie. Stamhuset Benzon blev oprettet 25. Septbr. 1829.

Ulrik Christian Nissen.

1747—1752. Ulrik Christian Nissen er Søn af Etatsraad Herman Lorenz Nissen til Lerbæk og Rugballegaard (født 1661 og adlet 1710, død 1717) og Ide Sophie Glud (født 1672, død 1703) blev 1718 Kommandant i Ostindien, 1736 Stiftamtmand over Tronhjems Stift, 1744 Deputeret i Søetatens Generalkommissariat, 1747 Stiftamtmand i Aarhus Stift, senere Amtmand over Københavns Amt, døde i Embedet 15. Oktober 1756. I sit sidste Leveaar føjede han Navnet Benzon til sit oprindelige Familienavn.

Hans Frederik Levetzau.

1752--1758. Hans Frederik Levetzau, født paa Bygholm $27/11$ 1711, død i Odense 1. Januar 1795, blev 1737 Assessor i Højesteret, fik 1750 det hvide Baand, 1758 Justitarius i Højesteret. Levetzau var Søn af Generalløjtnant L. og $22/9$ 1741 ægtede han Sophie v. Eynden, Datter af Generalløjtnant Alb. Phil. v. E. Han var Ejer af Oxholm, som han beholdt indtil sin Død og er

begravet i Øland Kirke ved Limfjorden. Hans ene Søn Theodosius var Stiftamtmand i Ribe og Aalborg, den anden Søn Albert Philip var Stiftamtmand bl. a. over Bergens Stift.

O. Borch de Schouboe.

1758—1763. O. Borch de Schouboe, Søn af Borgmester i Odense Jens Christensen Schouboe til Magaard, blev født den $28/10$ 1689, i Aaret 1721 Assessor i Hofretten, 1726 Højesteretsdommer, 1743 Justitiarius, 1747 Konferentsraad, samme Aar optaget i den danske Adelsstand, gift $23/8$ 1730 med Ulrikke Antoinette Albertin, Datter af Højesteretsadvokat Brostrup Albertin til Gundetved. Amtmandens mandlige Descendenter er uddøde, men paa Kvindesiden skal han have Efterkommere i Familien Munthe af Morgenstjerne, navnlig en norsk Linie af Familien.

Peder Rosenørn.

1763—1780. Peder Rosenørn, født $20/8$ 1711, død $29/4$ 1790, Søn af Generalmajor Poul Rosenørn til Mejlgaard og Katholm, 1759 Oberstløjtnant, 1780 Justitiarius i Højesteret. Allerede 1782 udnævntes han til Overskænk hos Kongen. 1756 Kammerherre, 1770 Gehejmekonferentsraad. Den $20/7$ 1753 ægtede han Ulrikke v. Heinen, Datter af Major Ulrik v. Heinen til Ulriksholm. Assessor Peder Matthissen blev $20/3$ 1679 adlet med Navnet Rosenørn, hvis Slægt formentlig har ejet Ulriksholm, Nørholm og Katholm.

Baron Christian Frederik Gyldenkrone.

1780—1784. Baron G., der byggede Moesgaard, blev meget tidlig draget frem ved Hoffet og blev Kammerherre i en Alder af 25 Aar. Under Struense-Perioden blev han Gesandt i Stokholm, senere Stiftamtmand i Aarhus og derefter Gesandt i Wien. Han tilbragte nogle Ungdomsaar ved Ludvig den XV's Hof. Paa sine Ejendomme efterlod han sig Ry som en human Godsejer og var meget afholdt. Baroniet Vilhelmsborg blev $18/6$ 1673 erigeret for Vilhelm v. Marselis Baron Gyldenkrone.

Ove Høegh Guldberg.

1784—1802. Ove Høegh Guldberg, født 1731, død 1808, studerede Historie og Teologi, Professor i Veltalenhed i Sorø, 1764 Lærer for Arveprins Frederik. Udgivet en Del literære Værker. 1771 Kabinetssekretær hos Arveprins Frederik, fik megen Ind-

flydelse hos Enkedronning Juliane Marie, Deltager i Sammen-
sværgelsen mod Struense og var i den følgende Tid et af de
mest indflydelsesrige Medlemmer af Regeringen. 1776 Stats-
sekretær, 1780 Gehejmerraad, 1784 virkelig Statsminister, var en
god dansk Mand, der bl. a. sørgede for Modersmaalets Indførelse
i Hæren. Da Kronprins Frederik 1784 ved et Statskup tog Mag-
ten, blev H. G. afskediget, købte senere Herregaarden Hald ved
Viborg, hvor han døde.

Caspar Wilhelm v. Munthe af Morgenstjerne.

1803—1804. v. Munthe af Morgenstjerne, født 4. Marts 1744,
død 21. September 1811, var i nogle Aar Officer i den russiske
Hær, saaredes haardt under Stormen paa Bender 1770, senere
Officer i Danmark og derefter Ejer af Lundbygaard ved Vording-
borg, senere af Gammelgaard paa Lolland. 1774 Kammerherre,
1808 R. af Dbg., gift 13. Marts 1772 med Anna Petra Cathrine
Flindt, Datter af Konferentsraad Henrik Flindt.

Justitsraad Bredu Munthe til Bækkeskov blev adlet ^{19/12} 1755
med Navnet v. Munthe af Morgenstjerne.

Baron Frederik Julius Christian Gyldenkrone.

1804—1820. Baron G. var omkring Aarhundredskiftet Amtmand
i Randers, senere i Aarhus, pristest af alle som en ualmindelig
dygtig og uegennyttig Embedsmand. Han købte Marselisborg
og bortsolgte Bøndergodset, efterlod sig ikke Børn og Baroniet
gik efter hans Død over til Brodersønnen Ove Gyldenkrone,
der døde 1863. Sønnen Carl blev Besidder og dennes Søn er afd.
Amtsraadsmedlem, Kammerherre Lehnsbaron Ove Gyldenkrone,
hvis Fotografi findes anbragt i Amtsraadssalen i Aarhus.

Peder Otto Rosenørn.

1820—1828. Peder Otto Rosenørn, født ^{24/6} 1778 paa Hersem-
gaard, død ^{29/9} 1828, blev 1805 Amtmand i Ringkøbing og 1820
Amtmand i Aarhus. Rentekammerkollegiet omtaler ham som en
af Statens mest trofaste, nidkæreste og dueligste Embedsmænd,
der havde vundet alles Højagtelse og Kærlighed, til hvilke han
havde staaet i Embedsforhold. Han døde paa Restrup, hvor
han havde faaet Tilladelse til at bo som Amtmand. Fra 1819
var han tillige Direktør for Estvadgaard Kloster. 1802 blev han
Kammerjunker og 1814 Kammerherre, den ^{3/7} 1807 gift med Inge-
borg Christiane Rosenørn, der var en stor Filantrop og som en
Tid var Overhofmesterinde. Hun døde ^{23/4} 1859 paa Amalien-
borg, hvor Hoffet lod holde en Sørgefest til hendes Ære. . . .

Karl Gustav Rosenørn.

1828—1843. Karl Gustav Rosenørn (Broder til forrige) født $14/11$ 1784 paa Hersengaard, død paa Nørholm $27/6$ 1858, Søn af Kammerherre, Major Christian Rosenørn, var i en Aarrække Byfoged i Varde, blev 1825 Amtmand i Skanderborg og 1826 Stiftamtmand i Aarhus, og tog 1843 sin Afsked paa Grund af Øjensvaghed. 1840 Kommandør af Dbg. Den $14/10$ 1815 ægtede han Mette Margrethe Wormskjold, Datter af Konferentsraad Wormskjold (Stamhuset Nørholm blev $2/3$ 1790 oprettet af Étatsraad Andreas Charles Teilmann).

Jens Andreas Graah.

1843—1857. Jens Andreas Graah, født $18/3$ 1787, død $26/1$ 1873, blev cand. jur. 1812 og 1822 Amtmand i Hjørring, 1836 Amtmand over Præstø Amt, kort derefter igen Amtmand i Hjørring. 1843 Stiftamtmand i Aarhus. Da den fjendtlige Hær i 1848 trængte op i Nørrejylland, blev Bankkasserer og Stænderdebuteret Otterstrøm adjungeret ham, og ved Udgangen af 1857 tog han sin Afsked.

Thorkild Christian Dahl.

1858—1868. Amtmand, Kammerherre Dahl, født $11/9$ 1807, købte Moesgaard 1837, var i et Tidsrum Departementschef i Indenrigsministeriet og Stiftamtmand i Aarhus fra 1858, tog sin Afsked 1868 paa Grund af svageligt Helbred, døde paa Moesgaard 1872. Amtmanden var en ualmindelig fint dannet Mand med mange aandelige Interesser, praktisk dygtig og en saare samvittighedsfuld Embedsmand. Aarhus skylder ham Anlægget af Fredensgade m. m.

I Amtsraadets Møde den 8. August 1867 gennemgik Amtmanden Punkt for Punkt Loven af 6. Juli 1867 om Landkommunernes Styrelse tilligemed Indenrigsministeriets Circulære af 16. Juli 1867, ligesom Loven om Foranstaltninger i Anledning af Hovedlandevejenes Henlæggelse under Amtsraadenes Bestyrelse af 21. Juni 1867 blev gennemgaaet.

Carl B. Dahl.

1868—1870. Amtmand, Konferentsraad C. B. Dahl blev 1850 Departementschef i Indenrigsministeriet, 1859 Konferentsraad, 1862 Amtmand i Vejle og 1868 Amtmand over Aarhus Amt. Han var i Besiddelse af en fast Karakter, kundskabsrig og lagde stor Dygtighed for Dagen i hele sin Færd ligesom Bro-

deren Amtmand Thorkild C. Dahl. Aarhus Amtsraad satte overordentlig Pris paa Amtmændene Dahl, og det var med oprigtig Sorg, at Amtsraadet maatte give Afkald paa deres utrættelige Virksomhed for Amtets Vel, hvad nok som fremgaar af Amtsraadets Udtalelser i Maj Mødet 1870.

Dr. phil. Theoder August Jes Regenburg.

1870—1894. Dr. phil. Regenburg blev født i Aabenraa ^{20/4} 1815, død ^{7/8} 1895, modtog 1848 Bestalling som Kancellist, og den 9. August 1849 blev han efter Ønske af Kammerherre Tillisch, som var Medlem af Bestyrelseskommissionen for Hertugdømmet Slesvig, stillet til hans Raadighed og 1. Septbr. 1850 overtog R. de til Kirke-, Skole- og Undervisningsvæsenet i Hertugdømmet hørende Sager og 13. Februar 1852 blev R. Departementschef. Amtmand Regenburg var en højt agtet Amtmand af solid klassisk Støbning, og hans Navn vil til sene Tider blive mindet i Aarhus Amt. Hans Maleri er anbragt i Nationalmuseet paa Frederiksborg Slot og Kopier af Maleriet findes i Amtsraadssalene i Aarhus og Skanderborg. Da han ved sin Afsked som Stiftamtmand blev udnævnt til Storkors af Dbg., fik han — som Skik er — et Vaabenskjold med Motto anbragt i Frederiksborg Slotskirke,] og der satte han saa øverst: „Semper tiro“, altid Rekrut, et Udtryk for hans Ydmyghed, at jo mere han fik at vide, des mere saa han, hvor lidt han vidste, hvor meget der var tilbage i at vide noget til Bunds. Han ligger begravet paa Skanderborg Kirkegaard. En Mindesten med hans Portrætmedaillon, skænket af personlige Venner og af Mænd fra hele Landet, der paaskønnede hans Arbejde i Slesvig og hans Person, er rejst paa Skamlingsbanken ved Siden af Lavrids Skous og flere andre berømte Sønderjyders.

Regenburgs betydelige Bogsamling findes paa Statsbiblioteket i Aarhus som en særlig Afdeling under Navnet „Regenburgs Samling“.

Vilhelm Bardenfleth.

1894. Kammerherre Bardenfleth, Storkors af Dbg. og Dbmd. pp., født 18. Juli 1850 i Kbhvn, gift 1. Gang med Kristine f. Baronesse Stampe (død 1884), 2. Gang med Agnete Brandt, Datter af Præst ved Vartou Kirke C. J. Brandt, blev 1879 Assistent og 1889 Fuldmægtig i Indenrigsministeriet og 1894 Stiftamtmand over Aarhus Stift, men virkede i denne Stilling kun ganske kort, blev samme Aar Kultusminister i Ministeriet Reedtz-Thott og 1897 Indenrigsminister i Ministeriet Hørning, blev 1899 Amtmand over Vejle Amt.

Antonius Krieger.

$\frac{1}{7}$ 1894— $\frac{30}{8}$ 1895. Kabinetssekretær hos Kongen, Kammerherre Krieger, født 11. Juli 1858, Søn af Generalmajor Krieger blev 1883 ansat i Indenrigsministeriet og 1895 Fuldmægtig, Departementschef i Indenrigsministeriets 1. Departement 1898—1910 og 1910 Kabinetssekretær samt 1911 Ordenssekretær. Var konst. Stiftamtmand over Aarhus Stift fra $\frac{1}{7}$ 1894 til $\frac{30}{8}$ 1895. Storkors af Dbg. og Dbmd. pp.

C. V. J. Dreyer.

$\frac{1}{7}$ 1895— $\frac{31}{10}$ 1915. Kammerherre Dreyer, Storkors af Dbg. og Dbmd., født $\frac{7}{6}$ 1845 i Roskilde, Søn af Generalløjtnant Dreyer (død 1898) og Hustru født Randrup, gift (7. Maj 1875) med Olufa Vilhelmine, Datter af Kommandør de Fine Skibsted, blev 1872 Assistent og 1880 Fuldmægtig i Indenrigsministeriet, Amtmand over Ringkøbing Amt 1886 og 1895 Amtmand over Aarhus Amt.

Et Maleri af Kammerherre Dreyer findes paa Frederiksborg Slot og Kopier af Billedet i Amtsraadssalene i Aarhus og Skanderborg.

H. C. Dons.

Fra $\frac{1}{11}$ 1915. Kammerherre Dons, Kommandør af Dbg. og Dbmd. pp, født $\frac{26}{6}$ 1855 paa Anhof, Søn af Etatsraad Kaptajn Dons og Hustru f. Sieverts, gift med Caroline Emilie Birgitte, Datter af Kaptajn Langhoff, blev 1881 Assistent og 1894 Fuldmægtig i Indenrigsministeriet, Ekspeditionssekretær i Landbrugsministeriet 1896 og 1901 Kontorchef i Ministeriet for offentlige Arbejder, 1903 Amtmand over Ringkøbing Amt og 1915 Amtmand over Aarhus Amt.

Maleri af Kammerherre Dons vil i den nærmeste Tid blive anbragt i Amtsraadssalene i Aarhus og Skanderborg.

„Tider skal komme, Tider skal henrulle,
Slægt skal følge Slægters Gang.“
